

TRYSIL KOMMUNE
-stavgaket foran

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2026-2033

for Trysil kommune

HØRINGSdokument

Versjon: 11. mai 2026

Innhold

Side

3	1. Innledning
	1.1 Begrepsavklaringer
5	1.2 Planprosess og medvirkning
6	1.3 Overordnede føringer
	Globalt
	Nasjonalt
	<i>Statlig idrettspolitik</i>
	<i>Statlig friluftslivspolitik</i>
7	Regionalt
	Lokalt
8	<i>Kommuneplanens samfunnsdel</i>
9	2. Status og kunnskapsgrunnlag
	2.1 Demografi i Trysil
	2.2 Folkehelse
10	2.3 Trysil frivilligsentral
11	3. Idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og frivillighetens plass i dagens Trysilsamfunn
	3.1 Idrettslagene
	3.2 Skytterlagene
12	3.3 Friluftsliv
13	3.4 Jakt og fiske
	3.5 Organisert turtilbud
14	3.6 Uorganisert aktivitet
	3.7 Andre aktører
15	Reiselivet
	Treningssenter
16	3.8 Trysil Videregående Skole (TVGS)
	3.9 BUA
	3.10 Pensjonistforeningene

17 4. Idrettsanlegg, skytebaner og friluftsområder

4.1 Oversikt over eksisterende anlegg/skytebaner

Fotballanlegg

18 Skytebaner

Skianlegg

Friidrett

Motorsport

Nærmiljøanlegg

Annet

19 4.2 Stier, løyper, friluftsområder

5. Økonomiske støtteordninger til idretten

5.1 Statlig støtte til aktivitet og drift

20 Statlige støtte til anlegg – tildeling av spillemidler

Ordinære anlegg – anlegg for organisert idrett og fysisk aktivitet (store anlegg)

Nærmiljøanlegg – anlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet

21 *Krav til anlegg*

5.2 Kommunal økonomi - kommunal støtte til idrettsaktivitet og anlegg

22 Kulturmidler - drift

Fritidsstipend

Idrettsfond

23 6. Erfaringer fra gjeldende plan

7. Analyse av utfordringer og behov

25 HANDLINGSDEL

8. Mål og tiltak

8.1 Mål og strategier

INNSATSOMRÅDE 1: ATTRAKTIVT OG FRAMTIDSRETTET

Hovedmål

Delmål

INNSATSOMRÅDE 2: INKLUDERENDE OG TRIVELIG

Hovedmål

Delmål

26 *Delmål*

27 8.2 Tiltak

28   **9. Bakgrunn for prioritering av tiltak**

29   **10. Handlingsplan for anlegg**

Prioritert liste

Uprioritert liste

Foto: Jonas Sjøgren, Destinasjon Trysil

1. Innledning

Kommunedelplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er en plan som må rulleres hver kommunestyreperiode. Det er en tematisk plan som skal være et politisk styringsverktøy og tar opp i seg relevante problemstillinger innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Planen skal favne vidt, men skal også inneholde en konkret anleggsplan for idretten. Planen skal være godt forankret i kommunens utfordringsbilde og møte det behov som ligger til grunn for planprogrammet spesielt med fokus på folkehelse.

Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv som det søkes spillemidler til, må derfor være innarbeidet i handlingsprogrammet i planen, da det er et krav at idrettsanlegg det søkes spillemidler til skal stå i planen.

Formålet med planen er å avklare hvordan kommunen kan tilrettelegge for idrett og fysisk aktivitet med mål om å bedre innbyggernes helse og livskvalitet i henhold til gjeldende utfordringsbilde og folkehelsemål i kommunens samfunnsplan.

Kulturdepartementet har utgitt egen veileder for dette planarbeidet. Her sier man i forordet;

«Idrett og fysisk aktivitet er det området som engasjerer flest mennesker i fritiden. Det krever aktiv samfunnsplanlegging for å ivareta disse interessene i arealforvaltningen, og for å få til en fornuftig tilrettelegging av anlegg og organisering av de ulike aktivitetene. For å oppnå dette blir det stadig viktigere å utvikle gode planer som politiske styringsredskaper for utviklingen innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Gjennom planene skal områdene bli gjenstand for klare behovsvurderinger i forhold til samfunnsmessige og idrettspolitiske mål. »

Kommunedelplanen har to hoveddeler:

Den første delen tar for seg kunnskapsgrunnlaget for planarbeidet. Her er det definisjoner og sammenheng med andre nasjonale, regionale og lokale planer, samt litt om selve planprosessen. Videre tar del en for seg nasjonale målsettinger for fagområdet og status rundt demografi og folkehelse i Trysil. Idrett og frivillighet sin plass i dagens Trysilsamfunn har sin naturlige del her og det samme er en oversikt over eksisterende anlegg. Avslutningsvis har denne delen med seg erfaringer fra gjeldende plan, samt analyse av utfordringsbildet og behov som bør legges til grunn i ny plan.

Den andre delen er selve handlingsplanen. Her ligger målsettinger og foreslåtte tiltak for den nye planperioden.

1.1 Begrepsavklaringer

Her følger definisjoner av de mest sentrale begrepene i planen. Definisjonene er hentet fra kultur- og likestillingsdepartementets veileder.

Folkehelse

Folkehelse forstås som befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning. Definisjonen legger til grunn et populasjonsperspektiv, altså ikke individnivå, og et fordelingsperspektiv, altså ikke bare befolkningens generelle helse, men også hvordan god/dårlig helse er fordelt i befolkningen (sosiale helseforskjeller). Folkehelse handler om befolkningens generelle helsetilstand og hvordan man kan forbedre den gjennom forebyggende tiltak, helse-

fremmede arbeid og samfunnsmessige strategier. Målet er å redusere sykdom, øke livskvaliteten og forlenge levealderen for flest mulig mennesker. Dette inkluderer faktorer som fysisk og mental helse, miljø, sosiale forhold og livsstil.

Idrett

Med idrett forstås aktivitet i form av trening, eller konkurranse innen den organiserte idretten.

Fysisk aktivitet

Med fysisk aktivitet forstås egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek.

Friluftsliv

Klima- og miljøverndepartementet definerer friluftsliv som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden, med sikte på miljøforandringer og naturopplevelser. Friluftsliv er ikke en motorisk aktivitet. Friluftsliv inngår i begrepet fysisk aktivitet.

Idrettsanlegg

I spillemiddelfordelingen opererer kultur- og likestillingsdepartementet med følgende klassifisering av idrettsanlegg:

Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg er anlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Med nærmiljøanlegg menes kun utendørsanlegg. Anleggene eller områdene skal være fritt allment tilgjengelige for egenorganisert fysisk aktivitet, primært for barn og ungdom, men også for lokalbefolkningen for øvrig. Nærmiljøanlegg kan lokaliseres i tilknytning til et skoleanlegg eller et idrettsanlegg. Eksempler på nærmiljøanlegg er skilekanlegg, mindre hoppbakker, isflater, flerbruksområder inntil 2400 kvadratmeter tilrettelagt for ballspill, løp, kast og lignende.

Ordinære anlegg

Ordinære anlegg er i hovedsak anlegg knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten (fotball-, friidrettsanlegg, idrettshaller o.l.). De tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.

Nasjonalanlegg

Ikke foreløpig aktuelt i Trysil.

Friluftsområder og friområder

Begrepet «*Friluftsliv- og friområder*» blir ofte brukt som fellesbetegnelser på grønne områder som er tilgjengelige for allmennhetens frie ferdsel.

Friluftsområder

Friluftsområder er store, oftest uregulerte områder som omfattes av allemannsretten. Det er ikke krav om parkmessig opparbeidelse, kun tilrettelegging for bruk. Områdene benyttes til tur-liv, jakt, fiske, fysisk aktivitet og trening. I Kommuneplanens arealdel er friluftsområdene oftest avsatt under landbruks-, natur-, og friluftsområder (LNF-områder).

Friområder er avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeidning for allmennhetens uhindrede rekreasjon og opphold. Områdene blir vanligvis ervervet, opparbeidet og vedlikeholdt av kommunen, og kan være parkanlegg, turveier, lysløyper, lekeplasser, nærmiljøanlegg og badeplasser. Inngrepsfrie naturområder i nærmiljøet, f.eks. koller, sletter og bakker kan også defineres som friområder.

1.2 Planprosess og medvirkning

Trysil kommune skal revidere kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet hvert fjerde år. Med revidering menes en fullstendig saksbehandling etter plan- og bygningslovens kapittel 11, med sluttbehandling i kommunestyret. Det er blant annet utarbeidet et planprogram, vedtatt i februar 2025, som skal ligge til grunn for planarbeidet. Før sluttbehandling av kommunedelplanen sender formannskapet ut ett foreløpig utkast ut på høring.

Planen skal imidlertid rulleres årlig ved at administrasjonen legger fram den kortsiktige handlingsplanen til behandling i formannskapet. Her prioriteres søknader om spillemidler.

Planarbeidet er organisert slik:

Styringsgruppe	Formannskapet
Prosjektleder	Samfunnsplanlegger
Arbeidsgruppe	Kultursjef Konsulent Samfunnsplanlegger
Referansegruppe	Trysil idrettsråd Friluftslivsorganisasjoner/skytterlag Ungdomsrådet Råd for personer med funksjonsvariasjoner Leder for byggende barne- og ungdomsarbeid Folkehelsegruppen Relevante næringsaktører Eldrerådet/representant fra pensjonistforeningene

Prosjektgruppa har involvert de organisasjoner som er nevnt som referansegruppe underveis i arbeidet med å utarbeide ett nytt planutkast. Dette både for å få involvering, gode innspill og forhåpentlig få til en god prosess.

1.3 Overordnede føringer

Kommuneplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv må selvsagt forholde seg til globale, nasjonale, regionale og lokale føringer og planer. Her nevnes svært kortfattet hvilke «planverk» kommunen må forholde seg til, uten at det går inn på innholdet:

Globalt

Globalter det FN's 17 bærekraftsmål Norge har sluttet seg til og som man prøver å forholde seg til i alt nytt planverk.

Nasjonalt

Statlig idrettspolitik

Staten har et overordnet mål om å legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet. Den norske idrettsmodellen slår fast at staten gjennom idrettspolitikken har et særlig ansvar for målgruppene barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år), samt personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive.

Gjennom rammefordeling av spillemidler til fylkeskommunene, søker departementet å legge til rette for at det skal være tilnærmet lik tilgang på anlegg for befolkningen, uavhengig av bosted.

Foto: Jonas Sjøgren, Destinasjon Trysil

Statlig friluftslivspolitik

Det er et nasjonalt politisk mål at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig. Formålet med friluftslivloven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og å sikre allmennheten fri rett til ferdsel og opphold i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og

miljøvennlig fritidsaktivitet, bevares og fremmes.

Nasjonalt er statens utforming av politikk for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv fordelt på tre departementer:

Kulturdepartementet gir styringssignaler gjennom Stortingsmelding 26 *Den Norske idrettsmodellen* (2012). I påvente av en ny stortingsmelding ble det utformet en *Idrettsstrategi Sterkere tilbake – En mer inkluderende idrett* (2021). Arbeidet med en ny Stortingsmelding påbegynnes i 2026.

Kulturdepartementet har det overordnede ansvaret for forvaltningen av overskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål. Flere forvaltningsoppgaver knyttet til spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet er delegert til kommuner og fylkeskommuner.

Spilleoverskuddet fra Norsk Tipping fordeles slik: 64 prosent til idrettsformål, 18 prosent til kulturformål og 18 prosent til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF).

Klima og miljødepartementet, samt Miljødirektoratet sine føringer: Stortingsmelding nr.18 (2015-16) *Natur som kilde til helse og livskvalitet* legger føringer for nasjonalt arbeid med friluftsliv. *Allemannsretten* er et viktig grunnlag for friluftsliv i Norge og de viktigste reglene der følger av Friluftsloven av 1957. Miljødirektoratet har også utarbeidet en veileder *Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv* (2019).

Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet utvikler folkehelsepolitikk på tvers av sektorer og samfunnsområder. Den gjeldende stortingsmelding er *St.meld. (2022-23) Folkehelsemeldingen – Nasjonal strategi for utjevning av sosiale helseforskjeller*. Denne bygger videre på Stortingsmelding nr.19 (2018-19) *Gode liv i et trygt samfunn*.

Våren 2020 la flere departementer fram *Nasjonalt handlingsplan for fysisk aktivitet – sammen om aktive liv 2020-29*. Regjeringen tar med denne handlingsplanen viktige grep for å skape et mer aktivitetsvennlig samfunn. Fysisk aktivitet understrekes som et nasjonalt hensyn som skal ivaretas i samfunns- og arealplanlegging.

Regionalt

De føringer handlingsplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv må forholde seg til fra Innlandet Fylkeskommune er i hovedsak:

- Innlandsstrategien 2024-2028.
- Regional plan for det inkluderende Innlandet.
- Kulturstrategi for Innlandet fylkeskommune 2021-2025
- Frivillighetsstrategi for Innlandet.
- Handlingsplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2023-2028. Denne har blant annet med en veiviser for bærekraftig anleggsutvikling.

Lokalt

Lokalt er det i hovedsak kommuneplanens arealdel, samfunnsdel og gjeldende kulturplan kommunedelplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv ny kommunedelplan må forholde seg til. Samtidig er Folkehelseoversikten en viktig del av kunnskapsgrunnlaget.

Kommuneplanens arealdel er for tiden under revisjon.

I gjeldende kulturplan (2014-2024) henvises det til at Trysil kommune har en egen strategisk plan for idrett og fysisk aktivitet, så det er denne planen som ivaretar idrett fysisk aktivitet og friluftsliv sin del av kulturplanen.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel er den viktigste lokale planen denne planen må linkes opp mot. Samfunnsdelen ble vedtatt i Trysil kommunestyre 14.2.2023. Kommunestyret har i samfunnsdelen valgt ut seks av FN sine bærekraftsmål som Trysil vil ha ekstra fokus på i kommende periode.

Det er gitt fem hovedmål i samfunnsdelen fram mot 2034. To av dem er mer relevante enn de andre i forhold til den strategiske planen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv:

- Samarbeide med innbyggere, lag og foreninger for å styrke levekår og boforhold i hele kommunen.
- Forvalte arealer, verdier og ressurser i et bærekraftig og langsiktig perspektiv som bidrar til miljømessig, sosial og økonomisk utvikling for framtidens generasjoner.

Kommuneplanens samfunnsdel har mange langsiktige mål, strategier og tiltak. Følgende er de mest konkrete som omhandler idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv:

- Vi bidrar til å utvikle gode nærmiljøer med fysiske og sosiale møteplasser og lavterskel turmuligheter som legger til rette for fellesskap, mangfold og god folkehelse.
- Vi skal gjennom stedsutvikling og arealbruk legge til rette for inkludering, møteplasser, estetikk, universell utforming og folkehelse.
- Vi skal ha en aktiv Frivilligsentral som bidrar med stimulering til økt fysisk og sosial aktivitet, økt selvhjelpenhet og opplevelse av mestring.
- Vi skal legge til rette for at alle i Trysil har et godt og variert tilbud innen kultur og idrett.
- Vi legger til rette for kultur og idrett gjennom gode rammevilkår og støtteordninger.
- Vi legger til rette for at alle kan delta gjennom f. eks. universell utforming, digitale løsninger og integreringstiltak.
- Vi samarbeider tett med kulturaktører, idrettsaktører og frivilligheten for å kunne ha et så mangfoldig og godt tilbud som mulig.
- Vi satser på grunnpilarene kulturskole, bibliotek, ungdomsklubb, museum, kunst, idrett, kulturhus/kino, e-sportsarrangement og støtteordninger.

2. Status og kunnskapsgrunnlag

2.1 Demografi i Trysil

Selv om dette er en plan som skal omhandle idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for perioden 2026-2033 er det vesentlig å ha med seg den demografiske utviklingen i Trysil. Fra kommuneplanens samfunnsdel 2023 tar vi med følgende:

Trysil har over lang tid hatt et fødselsunderskudd og er derfor avhengig av tilflytting for å opprettholde, eller øke, innbyggertallet. Tall fra SSB viser at det er nødvendig med tiltak som stimulerer til tilflytting for å unngå befolkningsnedgang.

Folketallet i Trysil er redusert fra rundt 8500 innbyggere i 1960 til vel 6 500 i 2026. Det er kun Innbygda som har hatt en oppgang i folketallet i denne perioden. De øvrige grendene har hatt en nedgang i folketall. Noen steder litt nedgang, i andre grender er folketallet mer enn halvert. I kommuneplanens samfunnsdel er det skissert hvilken utvikling som forventes fremover. Befolkningssammensetningen i Trysil vil bli vesentlig endret fra 2020 til 2040. Den økende andelen eldre kombinert med synkende andel i arbeidsfør alder, svekker samfunnets aldersbæreevne.

2.2 Folkehelse

Kommunen har etter folkehelseloven ansvaret for innbyggernes helse gjennom hele livet. Men dette fratar likevel ikke enkeltmennesket ansvaret for egen fysisk tilstand og helse. Befolkningens helse er blant samfunnets viktigste ressurser.

Folkehelsegruppen i Trysil kommune gjorde i samband med folkehelseoversikten til gjeldende planperiode 2023-2027 en prioritering av innsatsområder for folkehelse. Tilpasning til demografisk utvikling var et av tre prioriterte områder. Hovedutfordringene dreier seg om endringer i helsebehov (økende sykdomsbyrde, aldersrelaterte sykdommer), sørge for rettferdig tilgang til helse-tjenester og tilrettelegge for aldersvennlige samfunn. Videre handler det om å sikre bærekraftige tjenester til tross for økt byrde på helsevesenet (kapasitet, kvalitet), arbeidskraftutfordringer (mangel på helsepersonell) og økte helsekostnader for samfunnet – i en allerede presset kommune-økonomi. Folkehelsegruppen foreslår flere tiltak i relasjon til idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv idrett som en del av tilpasningen til de demografiske forandringene. Fremme et aldersvennlig samfunn ved å:

- Utvikle en infrastruktur som er tilgjengelig og trygg for eldre, f.eks. gangveier, offentlig transport og tilrettelagte boliger
- Stimulere til et aktivt og inkluderende lokalsamfunn, f.eks. tilby aktiviteter og arrangementer som er egnet for eldre
- Innføre programmer/tiltak for å fremme en sunn livsstil blant eldre f.eks. (kosthold, fysisk aktivitet og røykeslutt).
- Gode og helsefremmede bomiljøer (møteplasser, muligheter for fysisk aktivitet, trygghet, trivsel)
- Tilrettelegge for fysisk aktivitet og rekreasjon
- Samarbeide med og støtte frivillige organisasjoner

Folkehelseoversikten fra 2023 er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for handlingsplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. I arbeidet med folkehelseoversikten ble det også gjort en prioritering og et strategisk forslag som er en del av kunnskapsgrunnlaget. Følgende fakta er hentet fra oversikten og prioriteringsdokumentet:

Trysil har en stor naturlig tilgang til frilufts- og rekreasjonsområder. Når det gjelder kultur og frivillighet i Trysil så er det høy aktivitet på kulturskolen og et høyt antall frivillige organisasjoner. Trysil bruker dog mindre midler enn sammenlignbare kommuner på kultur, først og fremst innen idrett og drift. De fleste ungdommer i Trysil uttrykker at de trives og er delaktige i sosiale miljøer og gjennomsnittet for delaktighet blant ungdommer er litt høyere enn fylket og landet. Det fremgår dog store forskjeller i svarene fra ungdommene med en gruppe veldig aktive ungdommer og en gruppe veldig passive. Trenden for bruk av digitale plattformer er som i resten av landet økende. Trysil har et høyere bruk av skjerm/digitale plattformer enn resten av landet.

Trysils geografi medfører store avstander. Kollektivtrafikken er begrenset og Trysil har få anlagte gang- og sykkelveier (stisykkelnettet er ikke inkludert). Dette påvirker muligheten for deltakelse i kulturtilbud, sosiale møteplasser mv. Kommunen mangler en idrettshall i tilknytning til skolen/ kulturskolen som ville ha betydd mye for folkehelsen.

Trysil som en del av innlandet har lavere gjennomsnittslevealder enn landet i øvrig. Trysil følger også andre rurale kommuner med økt forekomst av hjerte-/karsykdommer.

Framskrivningen av personer med demens i Trysil viser en økende trend og nærmest en fordobling frem til år 2050.

Trysil har en markant større andel med muskel- og skjelettlidelser enn landet for øvrig og trenden ser økende ut.

Overvekt er en generell utfordring med store helsekonsekvenser. Psykisk helse og muskel-/skjelettrelaterte plager er utfordringer som ser ut til å bli større. Økningen i Trysil er blant annet en utfordring med tanke på sykefravær og koblingen med sosiale ulikheter i helse.

Trysil har høyere andel med lav utdanning og lavere inntekt enn landet i øvrig. Dette medfører en helserisiko og kommunen bør ha fokus på lavterskel tilbud og gode arenaer for fysisk aktivitet.

Trysil har også en høyere andel innbyggere som er uføre enn resten av landet.

2.3 Trysil frivilligsentral

Trysil frivilligsentral ble etablert høsten 2014 og er lokalisert på Sønsthagen i Trysil sentrum. Trysil frivilligsentral har som målsetting å være et knutepunkt for frivillighet, det være seg frivillige som ønsker å bidra med noe for andre, frivillige lag og foreninger og aktiviteter drevet av/eller i samarbeid med frivillige.

Frivilligsentralene sitt motto er «*møte mellom mennesker*». Frivilligsentralen ønsker derfor å tilrettelegge for møteplasser og aktiviteter av både fysisk og sosial art. Tilbudene er åpne for- og tilrettelagt de ulike målgruppene. Målsettingen er å «fylle» et behov som ikke er ivaretatt av kommunal eller organisert frivillig sektor. Tilbudene kan derfor variere ut ifra behov og ønsker.

Trysil frivilligsentral skal også være en bidragsyter for lag og foreninger i kommunen og på den måten stimulere til frivillig aktivitet og møter mellom mennesker.

3. Idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og frivillighetens plass i dagens Trysilsamfunn.

Her følger en beskrivelse av dagens situasjon for idretten, fysisk aktivitet og friluftsliv i kommunen og hvordan dette aktivitetstilbudet har utviklet seg.

3.1 Idrettslagene

Den organiserte idretten har alltid stått sterkt i Trysil. I 1861 ble verdens første skiklubb Trysil skytte- og skiløberforening etablert i Trysil. I dag heter klubben Trysil Idrettslag. Siden den tid har tryslingene markert seg med gode prestasjoner både nasjonalt og internasjonalt. Mange identifiserer derfor Trysil som skibygd. Dette er tryslingene stolte av.

Det er et stort sprang fra idrett på toppnivå til enkle lek- og trimaktiviteter på lavterskelnivå. Idrettens mål er å utvikle allsidige tilbud som kan favne flest mulig. Dette krever både menneskelig engasjement og anlegg.

Pr. 1.mai 2026 var det i Trysil registrert 17 idrettslag tilsluttet Norges idrettsforbund (NIF). Antall aktive medlemmer i de registrerte lagene var 2 912 medlemmer. Tabellen under viser medlemstall fra mai 2026. Endring fra 2019 – 2025 vises med +/-.

Idrettslag	Kvinner	Menn	Sum/ending	
Trysil IL	389	436	825	-149
Lørdalen Sp.klubb	7	9	16	-37
NMK Trysil	7	21	28	+22
Nordre Trysil IL	128	105	233	+1
Nybergsund IL	31	50	81	-6
Slettås IL	27	38	65	+34
Søre Osen IL	47	59	106	+76
Trysil flyklubb	1	18	19	-6
Trysil fotballklubb	37	155	192	-146
Trysil golfklubb	222	625	847	+587
Trysil hundekjørerklubb	16	13	29	-62
Trysil pistolklubb	7	51	58	+41
Trysil sykkelklubb	46	93	139	+69
Flendalen trekkhundklubb	12	15	27	ny
Vestre Trysil IL	27	34	61	-87
Østby IL	25	39	64	+4
Østby pistolklubb	0	0	0	
Østre Trysil fotballklubb	0	0	0	
Åsene - Søre Trysil IL	58	63	121	+84
SUM	1 087	1 825	2 912	+429

Antall aktive medlemmer fordelt på kjønn og alder:

	0-5 år		6-12 år		13-19 år		20-25 år		26-		SUM	
Kvinner	19	-10	144	-81	174	-41	65	-11	685	+272	1 087	+129
Menn	12	-9	239	-66	288	+17	133	-28	1 153	+387	1 825	+300
SUM	31	-19	383	-147	462	-24	198	-39	1 838	+659	2 912	+429

Tilsvarende totaltall i 2016 var 3 074 medlemmer. I 2018 var tallet 2 982, mens det hadde falt til 2 483 i august 2019.

Antall klubbmedlemmer er høyere enn antall personer som driver aktiv organisert idrett. Vi ser videre at medlemstallene i enkelte av klubbene svinger mye fra 2019 til 2026, men det er fortsatt stor oppslutning blant lokalbefolkningen om idrettslagene og den aktiviteten de driver. De som ikke er aktive, representerer mye av den store frivilligheten som finnes innen idretten. Uten denne ressursen ville mye idrettsaktivitet vært nedlagt.

Totalt har medlemsmassen i idrettslagene økt med 429 personer de siste seks årene. Mye av forklaringen ligger i den store økningen på 587 medlemmer på i Trysil golfklubb. Av de 847 medlemmene i klubben er kun 247 bosatt i Trysil. For å spille golf må man være medlem i en klubb og mange som har bopel utenfor Trysil har valgt å bli medlemmer i Trysil golfklubb. Hadde ikke golfklubben vært med i statistikken ville det vært en nedgang i antall medlemmer i idrettslagene.

Tabellen viser videre at antall medlemmer i idrettslagene under 25 år har sunket betraktelig, mens det er flere medlemmer over 25 år. I tillegg til golfklubben har en del andre idrettslag rekruttert mange nye voksne medlemmer de siste årene.

Vestre Trysil fotballklubb, Østre Trysil fotballklubb og Østby pistolklubb har lagt ned sin aktivitet, mens Flendalen trekkhundklubb er en nystartet klubb.

Flere idrettslag sliter både i forhold til anlegg, økonomi og aktivitet.

3.2 Skytterlagene

Skytterlagene er ikke medlemmer i Norges idrettsforbund. De har sin egen organisasjon i Det frivillige skyttervesen. Baneskyting er en stor aktivitet i Trysil. Pr april 2026 er det registrert følgende ni skytterlag med til sammen rundt 1 375 medlemmer. Dette er en økning på rundt 120 medlemmer de siste seks årene.

	Medlemmer
Eidet skytterlag	50
Fregn skytterlag	126
Jordet og Tenaasen skytterlag	450
Løra skytterlag	90
Nordre Trysil skytterlag	40
Vestby og S. Osen skytterlag	86
Vestre Trysil skytterlag	58
Trysil skytterlag	372
Østby skytterlag	104 (2020-tall for Østby)

Mange av medlemmene i skytterlagene er også aktive småvilt- og storviltjegere og er medlemmer i skytterlagene for å få skytetrening.

3.3 Friluftsliv

Mesteparten av friluftslivet er uorganisert aktivitet som hver og en utøver ute i friluft, men deler av friluftslivet skjer i tilrettelagte turløyper og skiløyper og en del av friluftslivet skjer i organiserte former. Deler av det som i dag defineres som friluftsliv var i gamle dager en naturlig del av dagliglivet i Trysil. Jakt, fiske og bærsanking var nødvendig matauke og vedhogst var nødvendig for å håndtere kalde vintre.

3.4 Jakt og fiske

Trysil er en kommune med sterke tradisjoner innen jakt, fiske og friluftsliv. Denne tradisjonen blir ivaretatt, noe som gjenspeiles i stort sett alle kommunale planer. Rundt om i kommunen har vi ni lokale jakt- og fiskeforeninger som tilrettelegger aktiviteter. Foreningene i Trysil hadde i april 2026 1 517 betalende medlemmer. Medlemstallet har vært stabilt de senere årene. Trysil fellesforening (TFJF) er en paraplyorganisasjon for disse lokale foreningene. Lokalforeningene er alle medlemmer av Norges jeger og fiskeforening (NJFF). Her er en oversikt over medlemmer i de lokale foreningene:

	Medlemmer
Engeren JFF	179
Jordet JFF	269
Ljøradalen JFF	77
Nesvoldberget JFF	54
Trysil JFF	573
Trysil SFK	29
Vestre Trysil JFF	100
Østby JFF	155
Åsene-Lutnes JFF	87

Det er verdt å merke seg at 43 % av medlemmene i TFJF er folkeregistrert utenfor Trysil. Dette er i hovedsak utflytta Tryslinger og hytteeiere i kommunen. God allmenn tilgang til jakt er en viktig faktor for at så mange tryslinger jakter. Her er store offentlige eiendommer, Kommuneskog og Statskog, en viktig faktor. Nyrekruttering av unge voksne til jakt i Trysil i dag skjer mye i forhold til revejakt og til fuglejakt med hund.

Fiske står ikke så sterkt lokalt som tidligere. Hele 80-85 % av fiskekortsalg skjer nå til utenbygds fiskere.

TFJF jobber aktivt med rekruttering gjennom Trysil Ung som er fritidsaktiviteter for unge, samarbeid med skolene, samt jakttskytterskole. Det er blant annet et tilbud til alle elever fra 5 – 7 klasse, samt at TFJF stiller opp med flere opplegg i forbindelse med valgfag i friluftsliv på ungdomsskolen.

Jakt- og fiskeforeningene har flere anlegg rundt i kommunen. Det er etablert en del tilrettelagte fiskeplasser der det er gapahuk med grillplass, informasjonstavle og utedo. Fellesforeningen har nærmere 30 båter for utlån i utvalgte fiskevann.

Det er også noen mindre skytebaner rundt omkring, men også et større anlegg som ligger i Tenaasen der jeger- og fiskeforening samarbeider med skytterlaget om å etablere haglebane og rovviltbane i tilknytning til eksisterende skytebane. Dette er det største prosjektet TFJF jobber med nå. I tillegg ser foreningen på et større hundeluftingsområde som kan være åpent om sommeren for fuglehunder. Dette må vurderes av Trysil kommune, blant annet i forhold til pbl. og båndtvang.

3.5 Organisert turtilbud

DNT Engerdal og Trysil har et tett samarbeid med Destinasjon Trysil (DT) og lokale organisasjoner i grendene for å tilrettelegge turtilbud rundt om i kommunen. Dette er turtilbud som både tryslinger og turister benytter seg av. DNT Engerdal og Trysil har ansvaret for Femundsstien, som binder Finnskogleden og Femundsmarka sammen. Videre har foreningen ansvaret for turmålet Skagsvola. Dette har vært, og er et stort prosjekt.

DT har på sin side ansvaret for rundt 15 topturer, samt over 30 turperler, mens lokale foreninger har ansvaret for turstier i sitt nærområde. DT har i 2025 utarbeidet et helt nytt stisykkel- og vandringskart for Trysil.

DNT Engerdal og Trysil har nå 185 medlemmer, noe som er en nedgang på 9% det siste året. Det er lite nyrekruttering. Rundt 20% av medlemmene er Engerdøler. DNT arrangerer noen turer, har stifaddertreff sammen DT og Destinasjon Femund Engerdal hver vår. Her dekker DT kostnader til skilting og maling. DNT arrangerer Friluftsskolen – Villmarksvekkua for barn hver sommer.

I tillegg til DNT Engerdal og Trysil finnes det rundt i grendene flere mindre organisasjoner og grupper som samarbeider om ulike tiltak knyttet til både anlegg og aktiviteter. De må ikke glemmes. De lokale organisasjonene, ofte grendelag, er viktige for å sikre gode bo- og aktivitetstilbud rundt om i grendene.

Foto: Jonas Sjøgren, Destinasjon Trysil

3.6 Uorganisert aktivitet

Uorganisert aktivitet er en viktig del av det samlede tilbudet innen fysisk aktivitet og friluftsliv i Trysil. Mange ønsker å være fysisk aktive uten å delta i organiserte lag og foreninger, og tilgjengelige møteplasser og aktivitetsområder er derfor viktige for å stimulere til hverdagsaktivitet, rekreasjon og sosialt fellesskap. Slike tilbud kan bidra til å senke terskelen for aktivitet og gjøre det enklere for flere å delta ut fra egne interesser og forutsetninger.

I kommunal regi har det de senere årene blitt utviklet flere tiltak som legger til rette for uorganisert aktivitet. I Grimsåsen er det etablert en universelt utformet og tilgjengelig Dagsturhytte som er mye brukt til tur og rekreasjon. Grimsåsen er forøvrig et statlig sikret friluftslivsområde.

Gjennom sentrumsprosjektet i Trysil har det over flere år vært arbeidet målrettet med å utvikle sentrum som en attraktiv møteplass for aktivitet og opphold. Det er blant annet kjøpt inn aktivitetsutstyr som står fritt tilgjengelig i sentrum, som mobil skaterampe, sandvolleyballbane på Flomvollen og bordtennisbord utenfor kulturhuset.

På Flomvollen er det også etablert aktivitetsparken «Trysil-knuten», med blant annet hinderbane og badeplass. Dette har blitt et viktig tilbud for barn, unge og familier. Som en videreføring av arbeidet i sentrumsprosjektet er det et mål å utvikle Flathagenparken til en aktivitetspark/rullepark. Dette vil være et viktig tiltak for å styrke tilbudet av uorganisert aktivitet i sentrum og bidra til flere tilgjengelige møteplasser for fysisk aktivitet og sosialt fellesskap.

3.7 Andre aktører

Reiselivet

Trysil er i dag Norges største ski- og stisykkeldestinasjon. Det meste av vårt reiselivsprodukt er utviklet mot naturbaserte aktiviteter. Her utvikles anlegg, aktiviteter og produkter innen idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv som gir tilbud både til lokalbefolkning og turister. Lokalsamfunnet har fått tilbud og muligheter som man aldri kunne oppnådd uten den sterke satsingen på et aktivitetsbasert reiseliv. Trysil kommune har også vært med og bidratt i utviklingen av dette produktet, både som kommunal myndighetsutøver, men også som stor grunneier, aktiv medspiller, tilrettelegger og bidragsyter.

Trysilfjell Utmarkslag, Fageråsen Fritid og SkiStar er de største aktørene rundt Trysilfjellet og Innbygda, mens blant annet Flendalen Sameieskog, Østby Utmarkslag, Trysil Knuts Fjellverden og Fulufjellet Alpin er andre viktige aktører rundt om i grendene. Destinasjon Trysil (DT) er paraplyorganisasjonen for reiseliv, næringsliv og andre frivillige organisasjoner med sine 176 medlemsbedrifter.

I tillegg til at reiselivet har vært med å bidra til gode anlegg for alpint, freeski, langrenn og sykkeløyper får blant annet innbyggere i Trysil under 18 og over 70 år gratis skipass, gratis heispass for sykkel om sommeren, billig leie av ski om vinteren, samt at det arrangeres en innbyggerdag i alpinanlegget med gratis heiskort.

SkiStar tar ansvaret for rundt 100 km med langrennsløyper rundt Trysilfjellet, mens

Foto: Ola Matsson, SkiStar Trysil

øvrige løypelag rundt om kommunen som er medlemmer av DT kan søke tilskudd til løypekjøring fra DT.

Tidligski, om høsten, er et tilbud i regi av Trysilfjell Utmarkslag og SkiStar. Her tilrettelegges rundt 6 km med langrennsløyper som medlemmer i Trysil IL kan benytte gratis, mens andre må betale noe for det.

Trysilrypa er et breddearrangement som arrangeres hver høst med stor deltakelse. Få av deltakerne er imidlertid fra Trysil. DT setter nå i gang med en motivasjonskampanje for å få flere Trysildamer til å bli med.

I tillegg til nevnte organisasjoner så blir det arrangert en god del lavterskeltilbud rundt om i Trysil. Vi har på langt nær en full oversikt over disse, men nevner Trysil Kuteklubb som har felles løpetreninger i bygda hver uke, Jordet Helselag som har både felles gåturer, bowling og seniordans og pensjonistforeningen i Innbygda som er samlet til gåtur hver fredag. Slike tiltak er svært viktige for folkehelsen i Trysil.

Treningscenter

En trend de siste 20 årene er fremveksten av det kommersielle treningsmarkedet. Trenings-sentrene gir et tilbud som supplerer idrettens organiserte tilbud, og som treffer andre målgrupper enn den tradisjonelle idretten. I et folkehelseperspektiv er de kommersielle treningsentrene en viktig aktør og av stor betydning for mange.

I Innbygda har vi to velutstyrte treningscenter som drives i kombinasjon med fysikalske institutt. Spenst og Trysil Helse og Trening (THT). Her finnes det svært god kompetanse samt det nyeste som finnes av treningsapparater som også er koplet opp mot apper med personlig innhold/ oppfølging. Det gis god personlig oppfølging for de som trener individuelt, samt gruppetimer med ulikt innhold. Det er nå til sammen rundt 1300 medlemmer som trener regelmessig på Spenst og THT. Disse er i alle aldre fra 14 åringer som får lov til å trene sammen med sine foresatte til de som er over 90.

3.8 Trysil Videregående Skole (TVGS)

Trysil VGS har 90 studieplasser på *Utdanningsprogram for idrettsfag*. Programmet er treårig og fører fram til generell studiekompetanse som kvalifiserer til studier på høyskoler og universitet. Elevene kan enten velge å fordype seg innen topp- eller breddeidrett.

TVGS er i dag involvert i den lokale idretten på følgende måte:

- som brukere av lokale idrettsanlegg.
- har etablert partnerskap/samarbeide med den lokale idretten. Sammen med Snowteam Trysil ønsker skolen å skape et utdanningstilbud innen toppidrett på samme nivå som NTG o.l.
- For skolens alpinelever har man etablert et eget samarbeid «Tryvis Alpin» som består av aktive utøvere fra flere klubber.
- aktive utøvere innen både individuell idrett og lagidrett i Trysil.
- driver basistrening for barn som en del av sin praksis.
- profilering av Trysil utenfor kommunen.
- trekker elever til Trysil fra andre deler av landet.

3.9 BUA

Trysil kommune har i kulturhuset Hagelund et tilbud der det er mulig å få låne utstyr gratis til idrettsaktiviteter og friluftsliv.

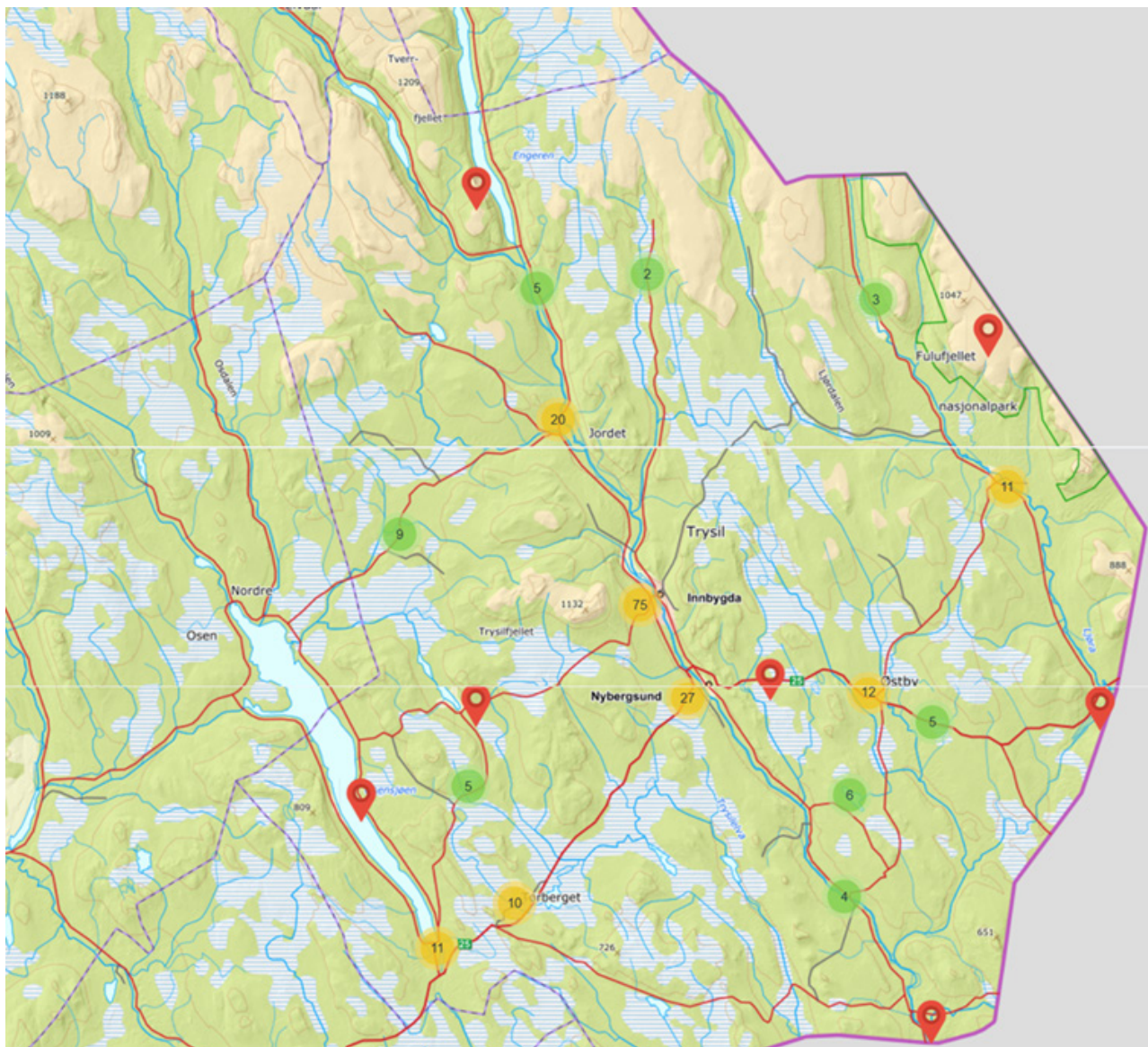
3.10 Pensjonistforeningene

En gruppe som gjør en god jobb i dag og som vil få en enda viktigere rolle fremover er pensjonistforeningene. De står for mang gode tiltak av sosial karakter, men også i forhold til fysisk aktivitet.

Selv om de kommunale dagsentrene ikke har fysisk aktivitet som hovedfokus bidrar de til et fellesskap som har stor effekt i forhold til livskvalitet.

4. Idrettsanlegg, skytebaner og friluftsområder

Kulturdepartementets register over idrettsanlegg og anlegg for fysisk aktivitet viser at det pr. 10. april 2026 er registrert 212 anleggsenheter i Trysil kommune. Årsaken til et så høyt tall er at mange anlegg består av flere enheter, f.eks. fotballbane, friidrettsanlegg, garderober o.l. Registreringen bekrefter den store utbredelsen av anlegg i vår kommune, men vi ser at flere idrettsanlegg bærer preg av liten aktivitet og forfall. Det kan derfor være grunnlaget for å ta en opprydding av anleggsstatusen for en del anlegg.

Figur: Kart over Trysil med ca plassering av registrerte anlegg og antall. Hentet fra anleggsregisteret.no

4.1 Oversikt over eksisterende anlegg/skytebaner

Trysil har i dag flere idrettsanlegg med høy standard. Her kan nevnes:

Fotballanlegg

Meget bra anlegg i Nybergsund. Dette fikk en betydelig oppgradering i den perioden Nybergsund spilte i Adeccoligaen. Anlegget (kunstgrasdekket) ble fornyet i 2018.

Det er et bra anlegg i Jordet med utendørs kunstgressbane og innendørshall.

Fotballbanen på Trysil IL sitt anlegg ved Trysil idrettsplass trenger en opprusting. Hanstad

Eiendom har to innendørs fotballhaller på Mosanden industriområde som driftes av Trysil Fotballklubb. Det er en stor hall og en mindre hall tilrettelagt for barnefotball. I et spillemiddelperspektiv kan det ikke søkes om spillemidler til et privateid idrettsanlegg

Skytebaner

I alt har vi 10–12 anlegg innen denne kategori i Trysil. To av disse er anlegg med høy standard. Dette gjelder Trysil skytterlags anlegg i Nybergsund og Jordet og Tenaasen skytterlags anlegg i Tenaasen.

Skianlegg

Det er svært gode anlegg for alpint, snowboard og freeski som er tilrettelagt av SkiStar i Trysilfjellet. Det er også gode anlegg for langrenn og skiskyting på Trysilfjell Arena. Det pågår et reguleringsplanarbeid rundt Trysilfjell Arena vår/høst 2026 i regi av Trysilfjell Utmarkslag. Oppe i dette reguleringsplanarbeidet er det viktig å kunne beholde, og få rehabilitere, anleggene for langrenn og skiskyting på Trysilfjell Arena.

Mange hoppbakker er borte, men vi har fått et meget bra tilbud på mindre bakker ved Trysil Ungdomsskole og Innbygda barneskole - Borgbakkene, hvor kombinasjonen mellom disse og nærmiljøanlegget i samme område har skapt et unikt aktivitetstilbud for barn. Her finnes nå muligheter for mange skiaktiviteter, ulike ballaktiviteter og et skateboardanlegg. I Lerberget finnes en moderne hoppbakke (K 70).

Turløyper for langrenn finnes stort sett i alle grender og i de største hytteområdene i kommunen.

Friidrett

Det er et nytt moderne oppdatert anlegg i Innbygda med bl.a. fast dekke på løpebanen ble ferdigstilt forsommeren 2015.

Motorsport

Her har det et flott anlegg på Seteråsen. Norsk motorklubb Trysil fikk spillemidler til dette anlegget i 2013. Anlegget ligger ved siden av Trysil flyklubbs anlegg. Sammen skaper disse aktørene her et flott senter for motorsport i Trysil.

Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg med ulikt innhold og av ulik kvalitet finnes i de fleste grender, ofte i tilknytting til skiløyper som finnes i grenda. Det er blomstret opp med flere slike anlegg de siste årene og i tilknytting til fem av disse er det etablert discgolfanlegg. Ingen av orienteringskartene i Trysil er av en slik kvalitet av de nå lenger er egnet til konkurranseaktivitet.

Annet

Ved Turistsenteret ligger det er et svært godt 18-hulls golfanlegg som er eid av Trysilfjell Utmarkslag, Trysil Prosjektinvest og Skistar. Det ligger videre en moderne klatrepark og en sykkelarena (Gullia) med flere pump Tracker, samt et godt utviklet og tilrettelagt stisykkelnett. Dette er anlegg som har kommet til i forbindelse med reiselivssatsingen.

Trysil kommunes svømmeopplæring foregår i terapibassenget på Sønsthagen. Bassenget har betydelig vedlikeholdsetterslep, og er ikke egnet for svømmeopplæring.

4.2 Stier, løyper, friluftsområder

DNT, DT og lokale foreninger har ansvar for å merke en rekke turstier.

I Fulufjellet Nasjonalpark er det de siste årene tilrettelagt for friluftsliv med skilting og turstier.

Som medlem i Finnskogen Natur & kulturpark har Trysil kommune blitt informert om at Kommunal- og distriktsdepartementet gir, gjennom Statens kartverk, tilskudd til et utvalg av kommuner og fylker som vil gjennomføre kartlegging av kommunesentre eller friluftsområder. Kartleggingen kan være viktig for å få oversikt over mangler, barrierer og behov for tilrettelegging i kommunene. God dokumentasjon gjør det enklere å vise hva som faktisk trengs for å gjøre friluftsområdene mer tilgjengelige, og gir et godt kunnskapsgrunnlag for videre arbeid og nye prosjekter.

Trysil kommune har ansvar for merking og rydding av Pilegrimsleden gjennom Trysil. Leden starter ved grensen i Lutnes, går ca. 8 mil nordover gjennom kommunen opp til Eltdalen, og videre helt til Trondheim. Pilegrimsleden er nasjonalt kulturminne.

5. Økonomiske støtteordninger til idretten

Det er etablert økonomiske støtteordninger til idrett og fysisk aktivitet både på statlig og kommunalt nivå. Støtte kan gis både til drift av aktivitet, drift av anlegg og rehabilitering/nybygg av anlegg. Nedenfor er en oversikt over ulike tilskudd idretten i Trysil kan søke på.

5.1 Statlig støtte til aktivitet og drift

Årlig overfører staten (ved kulturdepartementet) et betydelig beløp til Norges idrettsforbund for videre utbetaling til idrettslagene, såkalte LAM-midler (lokale aktivitetsmidler). Målsettingen er å bidra til aktivitet og deltakelse i medlemsbaserte lag og foreninger som driver idrett og fysisk aktivitet for barn og ungdom. Det er lagenes primæraktivitet som skal støttes, samtidig som man understøtter den frivillige innsatsen i lagene. Idrettsforbundet har vedtatt følgende retningslinjer for hvordan disse midlene skal fordeles:

- Basisgrunnlaget for idrettsrådets tildeling i forhold til aktivitet skal være lagenes innrapporterte medlemmer i Idrettsregisteret.
- Målgruppen er barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år)
- De ønsker at aktivitetstiltak for ungdom skal prioriteres i forhold til barn, for eksempel i forhold 2:1.
- Samtidig oppfordres idrettsrådene til å prioritere støtte til idrettsskoler og andre varierte idrettstilbud, samt trener- og lederopplæringstiltak.
- Tiltak for funksjonshemmede skal tilgodeses.
- Tilskudd til idrettsaktivitet tilrettelagt av idrettslag for ikke-medlemmer innen målgruppen kan også tilgodeses med støtte.

I 2025 mottok idrettslagene kr. 551 000 i LAM-midler. Disse ble fordelt av idrettsrådet ihht. overstående retningslinjer. Dette er et beløp som har økt betraktelig de siste årene fra kr 193 000 i 2011.

Statlige støtte til anlegg – tildeling av spillemidler

Spillemidler er et statlig tilskudd fra overskudd av pengespill som overføres til idrettslag, jfr. Lov om pengespill. Det kan søkes om støtte til to typer anlegg; Ordinære anlegg og nærmiljøanlegg.

Ordinære anlegg – anlegg for organisert idrett og fysisk aktivitet (store anlegg)

Hovedregelen er at det gis tilskudd på inntil 1/3 av godkjent kostnad. For enkelte anleggstyper gjelder særskilte maksimalbeløp. Nedre kostnadsramme er 150 000 kr. Søknadsfristen er 1. september. Idrettsrådet foretar innstilling overfor kommunen. Søknad oversendes fylkeskommunen innen 15. januar. Fylkeskommunen vedtar tildelingen og kunngjør sine vedtak innen 15.juli.

Idrettslag/skytterlag i Trysil har i perioden 2002-2020 mottatt drøyt 15,6 mill. kr i slike spillemidler.

I perioden 2021–2025 har ordinære anlegg i Trysil fått tildelt 6 954 000 kr i spillemidler. Det er disse:

ORDINÆRE ANLEGG

Tiltak	År	Søker	Sted	Tildeling	Tot.kost.
Rehabilitering av Standplass og skyteskiver	2025	Eidet skytterlag	Engerneset skytebane	254 000	761 835
Tre tiltak på Trysil-Knut skitrase	2025	Søre Osen Idrettslag	Trysil-Knut skitrase, Søre Osen	434 000	946 188
Nybygg av Aktivitetspark Trysil-Knuten	2024	Trysil kommune	Aktivitetspark, Innbygda	1 500 000	5 647 391
Rehabilitering av Trasé	2023	DNT Engerdal og Trysil	Skagsvola tursti	1 368 000	2 734 778
Rehabilitering av baneområde og hall	2022	Innlandet fylke	Trysilhallen	1 741 000	35 500 000
Rehabilitering av løypetrasé	2022	Søre Osen Idrettslag	Søre Osen lysløype	302 000	1 011 757
Nybygg av Dagsturhytte	2022	Trysil kommune	Dagsturhytte	428 000	1 332 250
Rehabilitering av baneområde og hall	2021	Innlandet fylke	Trysilhallen	500 000	1 758 078
Rehabilitering av gressbane	2021	Trysil fotballklubb	Trysil treningsbane 2	427 000	1 328 229
				6 954 000	51 020 506

Nærmiljøanlegg – anlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet

Tilskudd til nærmiljøanlegg gis inntil 50 % av godkjent kostnad, begrenset oppad til kr 300.000. Nedre godkjent kostnadsramme er kr 50.000. Søknadsprosedyren er som for ordinære anlegg, men det er en åpen søknadsfrist. Dette er en ordning som passer bredden. Følgende nærmiljøanlegg i Trysil er tildelt 2,1 mill. kr i spillemidler i planperioden 2021-2025:

NÆRMILJØANLEGG

Tiltak	År	Søker	Sted	Tildeling	Tot.kost.
Ombygging av ballbane	2025	Innlandet fylke	Trysil videregående skole	86 000	171 281
Rehabilitering av ballbinge	2025	Innlandet fylke	Trysil videregående skole, ballbinge	181 000	372 360

Nybygg av diskogolfkurver (faste)	2025	Nordre Trysil IL	Norda Mørs Diskgolfbane	220 000	440 673
Nybygg av Skileikanlegg	2024	Innlandet fylke	Trysil videregående skileikanlegg	100 000	248 030
Rehabilitering av ballbane	2024	Innlandet fylke	Trysil videregående skole	87 000	296 125
Nybygg av hinderløype	2024	Innlandet fylke	Trysil videregående skole, hinderløype	195 000	397 314
Rehabilitering av ballbane	2023	Trysil kommune	Innbygda skole	300 000	1 050 000
Etablering av parkouranlegg	2023	Trysil kommune	Trysil ungdomsskole, hinderløype	300 000	630 000
Rehabilitering av trasé	2022	Trysil kommune	Flomvollen tursti	177 000	353 000
Rehabilitering av grusbane	2022	Trysil kommune	Innbygda skole, grusbane	294 000	588 000
Rehabilitering av lysanlegg ute	2021	Lørdalen sportsklubb	Ljørdalen lysløype	161 000	323 068
				2 101 000	4 869 851

Tilskudd til nærmiljøanlegg er gode ordninger for å bygge mindre aktivitetsanlegg, særlig i tilknytning til barnehage/skole/SFO og bolig-/sentrumsområder. De 50 % av kostnadene som utbygger selv må bidra med, dekkes hovedsakelig av dugnad, gaver og rabatter. Bestemmelsene og beløp for spillemidler er årlig gjenstand for korrigeringer.

Krav til anlegg

Staten har utformet klare tekniske krav til anlegg som søker om statlig støtte. Disse bestemmelsene er samlet i kulturdepartementets temahefte ”Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2025”.

Her står det blant annet følgende i § 2.4.2 Universell utforming:

Anlegget skal være universelt utformet. Det betyr at anlegget skal være utformet på en slik måte at det kan, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing eller spesiell utforming, brukes av alle. For idrettsanlegg omfatter disse prinsippene alle som bruker anlegget, både idrettsutøvere, publikum, trenere, dommere, arrangementsteknisk personell og presse. Dette kan medføre at det kreves tiltak utover minstekrav i byggteknisk forskrift.

Her ivaretas krav til universell utforming for framtidige bygg.

5.2 Kommunal økonomi - kommunal støtte til idrettsaktivitet og anlegg

Trysil kommune har i likhet med mange kommuner en stram økonomi. Kommunen eier selv få anlegg og har dermed hatt små kostnader til investeringer og drift.

KOSTRA-tallene for 2025 viser at Trysil kommune bruker 0,1 % i netto driftsutgifter til idrett i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter. I KOSTRA gruppe 4, som Trysil er en del av, er gjennomsnittlig netto driftsutgifter brukt til idrett 0,8 %. På landsbasis, med unntak av Oslo er det brukt 1,4 %.

Kulturmidler - drift

Det er bevilget 315 000 kr i driftstilskudd til idrettslag i 2026. Nivået har ligget slik i et par år nå etter at det ble øket med 100 000 kr i 2024. Tilskuddet fordeles av idrettsrådet ut ifra idrettslagenes innrapportert aktivitet for barn og unge, medlemstall og anleggsutgifter.

Fritidsstipend

Fritidsstipendet i Trysil kommune er en støtteordning som skal bidra til at barn og unge i alderen 5–19 år kan delta i fritidsaktiviteter uavhengig av familiens økonomi. Stipendet kan blant annet brukes til medlemskontingenter, treningsavgifter, lisenser, cuper og i enkelte tilfeller nødvendig utstyr. Ordningen er rettet mot familier som ikke har økonomi til å dekke slike utgifter selv. Søknader behandles fortløpende så lenge det finnes midler tilgjengelig, og det gis som hovedregel støtte til én aktivitet per barn per sesong. Kommunestyret har bevilget mellom 90 000-230 000 kr til ordningen årlig siden 2019.

Idrettsfond

I 2007 ble Trysil kommunale idrettsfond opprettet. Ifølge vedtektene skulle fondet primært brukes til større utbyggings- og rehabiliteringsprosjekter av idrettsanlegg, og til større investeringer i utstyr. (kostnader over kr 100.000). I 2014 ble vedtektene endret slik at også andre ikke-kommersielle lag og foreninger kunne søke om tilskudd. Formannskapet vedtar fordelingen etter innstilling fra idrettsrådet.

Bevilgningen til fondet fastsettes hvert år i forbindelse med budsjettbehandlingen i kommunen. Første året var bevilgningen på 250.000 kr pr. år. Siden har den variert fra år til år. I 2026 er det budsjettet med 200 000 kr, mens det for resten av økonomiplanperioden ligger inne 800 000 kr hvert år. Selv om det heter idrettsfond dras de midler som ikke benyttes et år inn ved regnskapsavslutning. Idretten etterlyser mer forutsigbare bevilgninger fra år til år.

Siden fondet ble etablert i 2007 og fram til og med 2018 er det bevilget 3 429 900 kr til ulike tiltak. I perioden 2019-2026 har det vært bevilget 4 093 750 kr.

- 800 000 kr i 2019.
- 400 000 kr i 2020.
- 800 000 kr i 2021.
- 400 000 kr i 2022.
- 400 000 kr i 2023.
- 600 000 kr i 2024.
- 493 750 kr i 2025.
- 200 000 kr i 2026.

Størrelsen på bevilgningen har variert årlig, og det er her idrettsrådet ønsker en større forutsigbarhet.

6. Erfaringer fra gjeldende plan

I forhold til gjeldende plan så er den svært grundig og detaljert både når det gjelder globale, nasjonale og regionale føringer og målsettinger, samt status for idrett, fysisk aktivitet og anlegg i Trysil.

Planen har gode overordnede målsettinger, men i liten grad strategier for å nå disse.

Den inneholder en rekke tiltak, der en del er konkrete tilskuddsordninger til fysisk aktivitet. Idrettsfond, fritidsstipend, frivilligmidler og kulturmidler har vært svært viktige bidrag for å stimulere til aktivitet.

Planen har vært med å bidra til at kommunen har prioritert aktiviteter for barn og unge.

Idrettsrådet påpeker viktigheten av forutsigbarhet når det gjelder idrettsfondet. Trysil kommune har hatt et mål om å få til en årlig bevilgning på 800 000 kr, men dette beløpet har variert litt i forhold til enkelte års budsjett.

Kommunen har videre fulgt opp det ansvaret den har tatt i forhold til Trysiliaden, Pilgrimsleden og et Stolpejakktilbud. Kommunen har gitt informasjon og konkret veiledning rundt spillemiddel-søknader til idretts- og nærmiljøanlegg.

Planen har vært med og lagt til rette for at Trysil gjennom planperioden har fått tilskudd til 20 anlegg.

7. Analyse av utfordringer og behov

I Trysil vil det bli store endringer i demografien fram mot 2040. Antall eldre vil øke betydelig samtidig som andelen yngre og personer i arbeidsfør alder blir lavere. Dette vil føre til økt behov for forebyggende arbeid gjennom fysisk aktivitet, sosiale møteplasser og inkluderende lokalsamfunn. Tiltak rettet mot vår aldrende befolkning må derfor styrkes i planperioden. Frivilligsentralen, idrettslag og treningssentre vil være viktig i arbeidet med å koordinere og tilby aktivitetstilbud rettet mot eldre.

Folkehelseoversikten viser at Trysil har høyere bruk av skjerm og digitale plattformer enn landet forøvrig. Samtidig er det store forskjeller blant ungdom, der noen er svært aktive mens andre er svært passive. Psykiske helseutfordringer, muskel- og skjelettplager og utenforskap er økende. I tillegg er forekomsten av hjerte- og karsykdommer høyere enn ellers i landet, og framskrivninger viser en økende forekomst av demens. Dette understreker behovet for å prioritere forebyggende tiltak og lavterskel aktivitetstilbud som kan bidra til mestring, sosial tilhørighet og bedre folkehelse.

Det blir spennende å se hvilke følger eventuelle restriksjoner i bruk av mobiltelefoner, nettbrett og sosiale medier for barn og ungdom vil få framover. Samtidig viser utviklingen at kommunen, skolene, frivilligheten og idretten må samarbeide om å skape attraktive og inkluderende aktivitetstilbud. Daglig fysisk aktivitet i skoletiden og tiltak som Fritidsstipendet vil kunne bidra til økt aktivitet og inkludering blant barn og unge.

Det har blitt noe færre medlemmer, og spesielt yngre medlemmer, i enkelte idrettslag og i DNT. Samtidig er medlemstallene i skytterlagene og jeger- og fiskeforeningene mer stabile, mens langt flere trener på treningssenter enn tidligere. Dette viser at aktivitetsmønsteret er i endring, og at framtidens aktivitetstilbud må være fleksible og tilpasset ulike interesser, alder og funksjonsnivå.

Det vil derfor være viktig å utvikle både organiserte og uorganiserte aktivitetstilbud, samt synliggjøre tilbudene bedre gjennom rekrutteringstiltak og kampanjer. Utvikling av aktivitetsanlegg for uorganisert aktivitet blir mer aktuelt.

Mange holder seg i god fysisk form og trener mer enn tidligere, men gruppen med inaktive ser ikke ut til å bli mindre. Det er en utfordring å skape trygghet for dem som er lite aktive slik at de kommer i gang med fysisk aktivitet, enten på egenhånd eller gjennom aktiviteter i regi av idrettslag, frivillige organisasjoner eller treningscentre. Erfaringer viser at terskelen for å delta ofte er høy for denne gruppen. Dette peker mot behovet for å drive «treningsveiledning» i forkant og ikke behandling i etterkant. Tiltak som flere lavterskel tur- og aktivitetstilbud, holdningsskapende arbeid og møteplasser som oppleves trygge og inkluderende er nødvendig.

Store avstander og transport til og fra aktiviteter er en utfordring i Trysil. Begrenset kollektivtransport og få gang- og sykkelveier påvirker muligheten til å delta i aktiviteter og sosiale fellesskap. Små årskull vil også gjøre det mer krevende å opprettholde lag og aktivitetstilbud innen enkelte idretter framover. Dette skaper behov for samarbeid mellom kommunen, idretten og frivilligheten, og for å utvikle gode nærmiljøanlegg og aktivitetsarenaer både i sentrum og i grendene.

Det er til dels lavt inntektsnivå i Trysil, og økonomi kan være en begrensning i forhold til treningsavgifter, transport og utstyr. Samtidig finnes det i Trysil flere ordninger som bidrar positivt, slik som gratis heiskort fram til fylte 17 år, BUA låner ut utstyr og det er mulig å søke fritidsstipend. Det vil være viktig å videre arbeide for å minske terskler og barrierer for deltakelse, blant annet knyttet til økonomi, transport, funksjonsvariasjoner og utrygghet. Forutsigbare støtteordninger til lag og foreninger vil også være viktig for å opprettholde et bredt aktivitetstilbud og holde kontingenter lave.

Trysil har mange idretts- og aktivitetsanlegg, og flere av disse har betydelige vedlikeholdsbehov. Samtidig ser man at enkelte anlegg legges ned. De større anleggene utvikles i hovedsak i sentrumsnære områder, mens nærmiljøanlegg blir særlig viktige i grendene. Dette skaper behov for tydelige prioriteringer og langsiktig planlegging av anlegg og aktivitetsområder, gjennom bl.a kommunens nye arealplan.

Med unntak av Trysiliaden er det fortsatt begrensede tilbud innen idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv til personer med funksjonsvariasjoner i Trysil. Det er derfor behov for å ha fokus på tilrettelegging og universell utforming av anlegg og aktivitetsområder. Krav om universell utforming i reguleringsplaner og spillemiddelsøknader vil være viktig for å sikre at flere kan delta ut fra egne forutsetninger.

Det er et stort ønske og behov for å etablere en ny flerbrukshall i Innbygda. Dette trekkes fram både fra idretten og fra et folkehelseperspektiv. En flerbrukshall vil kunne gi bedre rammer for idretten og fysisk aktivitet, og samtidig bidra til å utvikle Trysil sentrum som et attraktivt sted å bo og besøke. Det vil være et stort løft å få til dette, og her må idretten og kommunen gå i dialog for å se på om det kan realiseres.

Samlet viser utfordringsbildet at Trysil har behov for å styrke arbeidet med inkludering, folkehelse, aktivitet og møteplasser i hele kommunen. Samtidig har kommunen store ressurser i naturen, reiselivet, frivilligheten og det lokale engasjementet. Dette gir et godt grunnlag for å utvikle tiltak og samarbeid som kan bidra til økt aktivitet, bedre folkehelse og gode anlegg og nærmiljøer i hele Trysil.

HANDLINGSDEL

8. Mål og tiltak

8.1 Mål og strategier

Målene og strategiene som legges til grunn i Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er forankret i Kommuneplanens samfunnsdel 2023–2034. I denne planen er det gjort et utvalg av de målene og strategiene fra samfunnsdelen som er særlig relevante for arbeidet med idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

Det er valgt ut to hovedmål og tre delmål knyttet til innsatsområdene 1 og 2, og det er valgt ut 6 strategier som er tatt direkte ut fra samfunnsdelen. Deretter er de aktuelle tiltakene for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv koblet på disse.

INNSATSOMRÅDE 1: ATTRAKTIVT OG FRAMTIDSRETTET

Hovedmål

Forvalte arealer, verdier og ressurser i et bærekraftig og langsiktig perspektiv som bidrar til miljømessig, sosial og økonomisk utvikling for framtidens generasjoner.

Delmål

Trysil har et kompakt og levende kommunesentrum, og grendesentre med gode bo- og miljøkvaliteter.

Utdyping av delmål: for planen betyr dette at idretts-, aktivitets- og friluftsanlegg skal prioriteres og utvikles som møteplasser som styrker levende sentrum og attraktive grender. Gjennom årlige søknader om spillemidler til både vedlikehold og nye anlegg som støtter kommunedelplanens mål, bidrar idrettsplanen til gode nærmiljøer med aktivitet, trivsel og fellesskap i hele kommunen.

Strategi

I denne planen betyr dette:

1	Vi skal utvikle Trysil sentrum til et attraktivt sted å bo og besøke med vekt på aktivitetsarenaer for folk i alle aldre.	... at utviklingen av Trysil sentrum skal prioritere tilgjengelige og attraktive aktivitetsarenaer som inviterer til fysisk aktivitet, opphold og sosialt fellesskap for alle aldersgrupper. Gjennom målrettet utvikling av anlegg, møteplasser og lavterskeltilbud skal sentrum styrkes som en levende arena for både innbyggere og besøkende.
---	---	---

INNSATSOMRÅDE 2: INKLUDERENDE OG TRIVELIG

Hovedmål

Samarbeide med innbyggerne, lag og foreninger for å styrke levekår og boforhold i hele kommunen.

Delmål

I Trysil skal alle innbyggere kunne delta i helsefremmende aktiviteter og ha en sosial tilhørighet.

Utdyping av delmål: I planen betyr dette at alle innbyggere, uavhengig av alder, funksjonsevne og ambisjonsnivå, skal ha gode og likeverdige muligheter til å delta i idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv som fremmer helse og sosial tilhørighet. Organisert idrett skal være en inkluderende arena for

mestring og fellesskap, samtidig som hele befolkningen stimuleres til jevnlig fysisk aktivitet gjennom hele livsløpet. Det legges særlig vekt på universell utforming og tilrettelegging for personer med funksjonsvariasjoner.

#	Strategi	I planen betyr dette:
2	Vi legger til rette for at alle skal ha mulighet til å oppleve sosial tilhørighet, mestring og trivsel ut fra egne forutsetninger og vi skal bidra til å hindre utenforskap.	... systematisk arbeid med å fjerne økonomiske, sosiale, fysiske og organisatoriske barrierer for deltakelse i idrett og fysisk aktivitet. Gjennom terskelfjerning og lavterskeltilbud skal flere oppleve mestring, trivsel og sosial tilhørighet, og risiko for utenforskap reduseres.
3	Vi legger til rette for kultur og idrett gjennom gode rammevilkår og støtteordninger.	... at kommunen har en aktiv rolle som tilrettelegger gjennom forutsigbare økonomiske rammer, støtteordninger og tilgang til gode arenaer.
4	Vi bidrar til å utvikle gode nærmiljøer med fysiske og sosiale møteplasser og lavterskel turmuligheter som legger til rette for fellesskap, mangfold og god folkehelse.	... tiltak som gjør fysisk aktivitet, friluftsliv og sosiale møteplasser til en naturlig del av hverdagen. Samarbeid med frivillige om lavterskeltilbud og signalaktiviteter bidrar til levende nærmiljøer, fellesskap og god folkehelse.
5	Vi skal gjennom stedsutvikling og arealbruk legge til rette for inkludering, møteplasser, estetikk, universell utforming og folkehelse.	... at anlegg, aktivitetsarealer og møteplasser planlegges med universell utforming og tilgjengelighet som grunnprinsipp. Dette skal sikre deltakelse for personer med funksjonsvariasjoner og bidra til attraktive, inkluderende og helsefremmende omgivelser.

Delmål

Kulturbygda Trysil skal tilby mangfold og kvalitet innen kultur, idrett og friluftsliv for alle innbyggere og besøkende

Utdyping av delmål: I planen betyr dette at Trysil skal tilby et bredt og kvalitetsmessig godt tilbud innen idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, basert på naturgitte forutsetninger, klima og gjeldende regelverk. Tilbudene skal være tilgjengelige for både innbyggere og besøkende. Godt vedlikeholdte anlegg, herunder spillemiddelfinansierte anlegg, er en forutsetning for trygg bruk, høy kvalitet og bred deltakelse, og bidrar til å styrke Trysil som attraktiv kulturbygd.

#	Strategi	I planen betyr dette:
6	Vi samarbeider tett med kulturaktører, idrettsaktører og frivilligheten for å kunne ha et så mangfoldig og godt tilbud som mulig.	... at kommunen skal styrke samspill og kommunikasjon mellom aktørene for å synliggjøre og videreutvikle et mangfoldig tilbud.

8.2 Tiltak

Til hver strategi som ligger som en føring fra kommuneplanens samfunnsdel skal det gjennomføres tiltak. Tiltak baserer seg på hva som kommer frem i utfordringsbildet. Aktiviteter som allerede er en del av ordinær drift tas hovedsaklig ikke med i tabellen, men blir kommentert i neste kapittel. Tiltakene er planlagt gjennomført innen planperioden.

Strategi

1 Vi skal utvikle Trysil sentrum til et attraktivt sted å bo og besøke med vekt på aktivitetsarenaer for folk i alle aldre.

2 Vi legger til rette for at alle skal ha mulighet til å oppleve sosial tilhørighet, mestring og trivsel ut fra egne forutsetninger og vi skal bidra til å hindre utenfor-skap.

3 Vi legger til rette for kultur og idrett gjennom gode rammevilkår og støtteordninger

4 Vi bidrar til å utvikle gode nærmiljøer med fysiske og sosiale møteplasser og lavterskel turmuligheter som legger til rette for fellesskap, mangfold og god folkehelse.

I denne planen betyr dette:

1.1 Planlegge ny flerbrukshall i samarbeid med idrettslag og andre aktuelle aktører, og avsette arealer i den nye arealplanen.

1.2 Videreutvikle aktivitetsarenaer og rekreasjonsområder i sentrum og nærområdene for alle aldersgrupper. (Eks. Flathagenparken, Flomvollen, Grimsåsen med Dagturhytta).

1.3 Sikre tilgjengelige og attraktive møteplasser for fysisk aktivitet, lek og opphold (Eks Prestegardsjordet, lekeplasser).

2.1 Arbeide for å minske terskler og barrierer for deltakelse i idrett og fysisk aktivitet (f.eks økonomi, transport, språk, funksjonsvariasjoner, kunnskap, utrygghet).

2.2 Etablere lavterskel tur- og aktivitetstilbud og tiltak for inaktive grupper i samarbeid med frivilligheten og lokale organisasjoner. (Eks gågrupper, årlig folkehelsedag og holdningskampanjer.).

2.3 Vurdere samarbeid mellom skole, SFO og idretten i organisering av daglig fysisk aktivitet i skoletiden.

2.4 Utvikle Trysiliaden.

3.1 Styrke og ha forutsigbare støtteordninger i form av kommunale tilskudd til lag, foreninger og frivillige aktører.

3.2 Etablere et samarbeidsforum mellom kommunen, idrettsrådet og idrettsaktører for å koordinere tilbud og identifisere behov.

4.1 Stimulere til utvikling av ordinære anlegg i sentrale deler av kommunen og nærmiljøanlegg både i sentrum og grendene, og gi veiledning i søknad om spillemidler.

4.2 Påse eined anlegg for svømmeopplæring.

4.3 Utvikle Pilegrimsleden og Stolpejakten.

5 Vi skal gjennom stedsutvikling og arealbruk legge til rette for inkludering, møteplasser, estetikk, universell utforming og folkehelse.

6 Vi samarbeider tett med kulturaktører, idrettsaktører og frivilligheten for å kunne ha et så mangfoldig og godt tilbud som mulig

5.1 Stille krav i nye reguleringsplaner og spillemiddelsøknader om at idretts- og friluftsanlegg skal ha universell utforming som minimumskrav.

6.1 Gjennomføre en «aktivitetsmesse» eller digital kampanje der alle idrettslag og frilufsorganisasjoner synliggjør sine tilbud samlet for befolkningen.

6.2 Frivilligsentralen skal koordinere aktivitetstilbud rettet mot eldre.

9. Bakgrunn for prioritering av tiltak

Kommuneplanens samfunnsdel er den overordnede planen og den har mål, delmål og strategier som legger føringer for alle underliggende planer. I kommunedelplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv må det derfor utarbeides tiltak, både når det gjelder aktivitet og anlegg som er med og bygger opp under målbildet.

Det er ikke naturlig å legge inn tiltak som allerede er en del av den kommunale driften. Her nevnes kort utstyrsbank i BUA, fritidsstipend, kulturmidler, idrettsfond, samarbeid med idrettsråd, råd og veiledning i forbindelse med spillemiddelsøknader, samt at barn og ungdom har sin representant i planforum. Skolene benytter seg av et svært godt tilbud fra TFJF med navn Trysil Ung, og DT, DNT og lokale lag tar seg av merking av turløyper og turstier.

At dette ikke nevnes under tiltak betyr ikke at de er glemt. KOSTRA tall viser at Trysil er en av de kommunene i landet som bruker minst midler på idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Men de midlene som årlig blir avsatt i budsjettene til kulturmidler, fritidsstipend og idrettsfond er likevel et vesentlig bidrag til at det blir gitt et idrettstilbud i Trysil. Både til drift av idrettslagene, noe som bidrag til vedlikehold og nye anlegg, men også som støtte til medlemskontingenter og utstyr til mange som ellers ikke ville hatt et tilbud. For lag og organisasjoner er forutsigbarhet i de kommunale tilskudsordningene av stor betydning.

Når det gjelder aktivitet (idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv) viser både folkehelseoversikten og det generelle utfordringsbildet at det er viktig å få etablert lavterskeltilbud som kan nå alle, og tiltak som er målrettet mot inaktive grupper. I forhold til den forrige planen må vi selvsagt fortsette med å gi et tilbud til barn og unge, men med demografiske utviklingen vi har i Trysil må vi også ha en høyere prioritering av tiltak for voksne og spesielt for eldre. Å legge til rette for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er i et folkehelseperspektiv svært viktig.

Når det gjelder anlegg så blir det å vedlikeholde anlegg på en god måte vesentlig i tiden som kommer. Fremover foreslås det at eventuelt større anleggsutbygginger skjer sentralt i kommunen, mens det prioriteres nærmiljøanlegg i tilknytting til samfunnshus og lysløyper i grendene. Med begrensede midler blir det viktig med god samhandling mellom kommune og idrettslag, da det kan medføre at kommunen må legge sterkere føringer i tiden fremover.

Inn i fremtiden er det behov for en flerbrukshall i Innbygda.

For å klare å nå målene i kommunedelplanen, samt å få gjennomført de ulike tiltak, er det helt vesentlig å få til god samhandling mellom kommune og frivillighet ved lag/org og ildsjeler. For å nå målene må ansvar avklares og fordeles. Med vår demografiske utvikling og med vår geografi blir også samarbeid mellom idrettslag om aktivitet og anlegg viktig fremover. I Trysil må vi i tillegg også spille på lag med reiselivet som er en viktig aktør både når det gjelder anlegg og aktivitet

10. Handlingsplan for anlegg

Prioritert liste:

Gjeldende handlingsplan (som er ettårig) er det vedtaket som formannskapet fattet i november 2025 i forbindelse med spillemiddelsøknader for 2026. Ny prioritering vil skje i løpet av høsten 2026 i forbindelse med spillemiddelsøknader for 2027.

Tildelinger for 2026 vil kunngjøres senest 14.juli og ny prioriteringsliste vil selvsagt være påvirket av hvilke anlegg i Trysil som får av årets tildeling. Denne delen av kommunedelplanen rulleres årlig.

Her følger den prioriterte lista:

1	Søre Osen IL - Oppføring av lager og garasjebygg	334 000 kr
2	NMK Trysil - Rehabilitering av bilcrossbane	356 000 kr
3	Jordet Tenaasen skytterlag - lerduebane trinn I	815 000 kr
4	Jordet Tenaasen skytterlag - lerduebane trinn II	660 000 kr
5	Jordet Tenaasen skytterlag - rovviltbane	575 000 kr

Upprioritert liste:

Her følger listen over upprioriterte anlegg. Dette er ønsker fra idrettslag og skytterlag. Her må lagene jobbe mer med en konkretisering av tiltakene, med grundige tiltaksbeskrivelser og kostnadsoverslag før søknadene eventuelt blir tatt med i kommunens rangering av spillemiddelsøknader. Idrettsrådet har en sentral rolle når det gjelder en innstilling til kommunen, og kommunen bidrar også med sin kompetanse når det gjelder søknadsprosedyrer. Som det påpekes både i krav fra departementet og i kommuneplanens samfunnsdel forutsettes en universell utforming for å få spillemidler.

Tiltak anlegg	Lokalisering	Ansvar	Kostnad
Modernisere undervarme på kunstgressbane. Skifte ut fyring med gass med brønnboring etter vann. Installere varmeveksler og div pumper.	Nybergsund	Nybergsund IL	Estimert NOK 1-1,5 mill. kr.

Modernisere flomlys på kunstgressbane. Utskifting til LED, samt oppgradering av standard.	Nybergsund	Nybergsund IL	Estimert NOK 1-1,5 mill. kr.
Ny gressmatte på hovedbanen	Trysil idrettsplass	Trysil fotballklubb	Ikke noe estimat
Skifte kunstgress på fotballbanen	Jordet	Nordre Trysil IL	Ikke noe estimat
Ventilasjonsanlegg og omkledningsrom til den nye hallen	Jordet	Nordre Trysil IL	Ikke noe estimat
Etablering av en ny flerbrukshall i Innbygda.	Innbygda	Trysil IL	Ikke noe estimat
Rehabilitering av langrennsanlegg og skiskytteranlegg på Trysil Knut Arena/Trysilfjell Arena.	Trysil Knut Arena/ Trysilfjell Arena.	Trysil IL	Ikke noe estimat
Rovviltbane	Tenaasen skytebane	Jordet og Tenaasen Skytterlag	Ikke noe estimat
Optiske skiver. Utbedring av våpenrom samt vann/kloakk.	Sundlia skytebane	Trysil skytterlag	Ikke noe estimat